

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי היום"

ותלמוד
"חוקי היום"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שבנות מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

דיני יום טוב שבועות

בקשה:

נא לשלוח לכמה שיותר
אנשים כדי שיגיע הלכות
אלו לבתי בני ישראל,
לתועלת הציבור, וכך יש
לכם יד בהפצת תורה
ובהלכות נחוצות

לקבל הגליון כל שבוע במייל:

Paskenshtibel@gmail.com

אפשר להוריד
גליונות קודמים

[Archives - ארכיון](#)

ככה תורמים היום.

[לתרומות](#)

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי היום"

ותלמד
"תוקף היום"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פתח תקוה ירושלים טובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

179

חג השבועות תשפ"ג

דיני חג השבועות

נא לא לעיין בגליון
בשעת התפילה
וקריאת התורה

עירוב תבשילין

אסור לבשל ביום טוב לצורך שבת

א. השנה [תשפ"ג] חל חג השבועות הבעל"ט ביום ששי, ולבני חו"ל, גם ביום השבת קודש, ויש צורך בעירוב תבשילין וכמו שיבואר.
ב. יום טוב שחל להיות בערב שבת, אסור לבשל ביום טוב לצורך שבת בקדרה בפני עצמה, אבל מותר לבשל כמה קדירות ליום טוב, ואם הותר מותר לאכלה בשבת (ש"ע או"ח סי' תקכ"ז ס"א), ואפילו אם הותר קדרה שלמה מותר ובלבד שלא יערים בקדרה תחילה להוסיף קדרה שלמה (שם סכ"ד, מ"ב סק"ב).

עירוב תבשילין

ג. אם עושים עירוב תבשילין בערב יום טוב, מותר לבשל לכתחילה מיום טוב לשבת, ועירוב תבשילין מועיל מפני שכיון שכבר התחיל להכין מאפה ותבשיל בערב יום טוב שיהיה לו לשבת, הרי מה שמבשל ואופה ביום טוב אינו אלא גמר ולא התחלה (שם).

זמן עשיית עירוב תבשילין

ד. לכתחילה עושים עירוב תבשילין בערב יו"ט, מהנץ החמה עד השקיעה.
ה. בין השמשות. מותר להניח עירוב תבשילין אפילו כשהוא ספק חשיכה (רמ"א שם), דהיינו עד זמן צאת הכוכבים שנראין ג' כוכבים בינונים (מ"ב סק"ד) כל שעדיין לא קיבל עליו יו"ט, ומברכין עליו (ש"ת אבני נזר חיו"ד סי' שס"ח, מ"ב סי' רס"א סק"א ובביאה"ל שם).

ו. קיבל עליו יו"ט. אם קיבל עליו יו"ט לפני זמן צאת הכוכבים, אם כל הציבור קיבלו עליהם יו"ט באמירת ברכו (מג"א) או עכ"פ בתפלת ערבית (ט"ז) אפילו בדיעבד ובשעת הדחק (מ"ב סק"ד) אינו יכול לערב.

ז. ע"י שליח. אם הלך לבית הכנסת ונזכר שלא עירב, יכול למנות שליח לערב בביתו (מ"ב שם) גם ע"י טלפון.

ח. ע"י שכן. אם יש שכן הגר סמוך לבית הכנסת, יכול לבקש מהשכן שיקנה לו פת ותבשיל, ואז יערב עליהם אע"פ שאינו נמצא בביתו (מטה אפרים סי' תרכ"ה ס"ז), ואח"כ ייקחם לביתו ליהנות מהם בשבת.

פת ותבשיל

ט. לכתחילה צריכים לערב גם עם פת וגם עם תבשיל, פת כדי להתיר אפיה, ותבשיל כדי להתיר בישול (ש"ע ס"ב), ומ"מ אם עירב בתבשיל לבד, בדיעבד עדיין מותר גם לאפות לשבת (שם). אמנם אם עירב פת לבד, אסור לבשל, והסכמת רוב הפוסקים שאפילו לאפות ג"כ אסור (מ"ב סק"ד), ואם נזכר קודם חשיכה צריך להוסיף גם פת ולומר 'בהדין עירובא וכו' אבל לא יברך שנית (מ"ב שם).

י. תבשיל. התבשיל צריך להיות מבושל, ודבר שראוי לאכול וטעים לאכול עם פת (ש"ע ס"ד), והרבה נוהגין לקחת ביצה (ערוה"ש סי"ג), ויש שלוקחים דבר חשוב כגון חתיכת בשר או דג משום הידור מצוה (מ"ב סק"ח), ושיהיה בגודל כזית (ש"ע סי"ג), ויש מצריכין לכתחילה שיעור כביצה (א"א בוטשאטש ע"פ הצ"ח פסחים), וזוהו כבר מקיימים גם השיטה דס"ל שבזמנינו נתקטנו השיעורים.

יא. אם מחזירים התבשיל או הביצה לתוך המקור כדאי לסמן עליו לדעת שהוא של העירוב תבשילין כדי שלא יבואו לאכלו ביו"ט לפני שהכין צרכי שבת, שאם הוא נאכל, נאבד או נתקלקל קודם לכן, אסור לבשל ביו"ט לצורך שבת (ש"ע ס"ט"ו), ועי' לקמן (אות כ').

יב. פת. לכתחילה יש לקחת פת לכל הפחות בשיעור ביצה (רמ"א שם), ומשום הידור מצוה יקח לחם שלם (מ"ב סק"ג), ולכתחילה יצרף אותו ללחם משנה בשני סעודות של שבת, ובסעודת שלישית יבצע עליו (מ"ב סקמ"ח).

מי שאינו צריך לבשל ביו"ט לשבת

יג. להדליק נרות. מי שכבר בישל הכל בערב יו"ט לצורך שבת ואינו צריך לבשל ביו"ט לצורך שבת, אינו חייב בעירוב תבשילין, ומ"מ נחלקו הפוסקים אם צריכים עירוב תבשילין כדי להדליק נרות שבת (ש"ע ס"ט), ולכן לכתחילה יערב כדי להדליק נרות, אבל בלי ברכה (ש"ת מנחת יצחק ח"ז סי' ל"ד והנה, ש"ת מנחת שלמה תנינא סי' נ"ח אות ג' סק"ב) [ובדיעבד כשלא ערבו אם מותר להדליק נרות עי' לקמן (אות ל"ג)] אך אם מסופק אולי יצטרך גם לבשל אז מותר גם לברך (חו"ט שני יו"ט פכ"א סק"א), ועדיף שיערב ואז יבשל איזה מאכל או ירחיק קצת מים בערב שבת לצורך שבת, דאז לכל הדיעות יכול לברך.

יד. בני נשואים או אורחים. בני נשואים או אורחים ששוהים אצל מארחיהם ליו"ט, יכולים לסמוך על העירוב תבשילין של מארחיהם (א"א בוטשאטש ס"ז), ומ"מ עדיף שהמארח יקנה להם זכות בעירוב ע"י אחר, ואז יערב, והם נכללים בעירובו (חו"ט שני שם סק"ח).

טו. אבל אם הם מתארחים רק לסעודות אבל לנים בביתם ומדליקים נרות בביתם, אזי צריכים מן הדין לעשות עירוב תבשילין לעצמם, ועדיף שיבשלו משהו בערב שבת שהוא יו"ט, כגון מים כנ"ל (אות י"ד).

לסמוך על רב העיר

טז. מצוה על גדול העיר לערב עבור כל בני עירו, כדי שיסמוך עליו מי ששכח או נאנס אבל מי שפשע ולא עירב אינו יוצא בו (ש"ע ס"ז), ומי ששכח פעם אחת הוא אונס אבל בפעם שניה נקרא כבר פושע ואינו יוצא בו לרוב פוסקים (מ"ב סק"ב), י"א ששני הפעמים הם רצופים (ש"ת בצל החכמה ח"ו סי' צ"א), וי"א אפילו כשאין רצופים (הי"א כלל ק"ב ס"ז), ובדיעבד ומשום שמחת יו"ט יש לסמוך על הפוסקים המתירים לגמרי לסמוך על העירוב של הרב גם בפעם שניה (ערוה"ש סי"ח, וע"פ מ"ב סק"ו).

יז. רב שמערב עבור כל בני עירו, צריך לזכות להם את עירוב ע"י אחר עבור כל אלו שלא עירבו לעצמם, ואם לא זיכה להם לא מהני אפילו אם אמר הנוסח שיהיה לכל בני עירו (מ"ב סק"ב).

אופן עשיית עירוב תבשילין

יח. לכתחילה לוקחים את העירוב תבשילין בידו ומברך, 'אקבו"ו על מצות עירוב', ואח"כ יאמר הנוסח באופן שמבין מה שאומר 'בדין יהא לן לאפויי ולבשולי ולאטמוני ולאדוקי שרגא, ולמעבד כל צרכנא מיום טוב לשבת' (ש"ע ס"ב).

יט. טעה ולא אמר את נוסח הנ"ל 'בדין יהא וכו', או שאמר בטעות נוסח של עירובי חצירות במקום הנוסח של ע"ת (הי"א כלל ק"ב ס"ט"ו), אם נזכר בערב יו"ט, יחזור ויטול העירוב ויאמר נוסח 'בדין וכו' בלי ברכה, ואם נזכר בערב שבת, יקנה את הרכיבים [ingredients] שלו לאחר והם יבשלו בשבילי, ובשעת הדחק יכול לסמוך על עירובו (מ"ב ס"ק ס"ג).

נאכל העירוב לפני כניסת השבת

כ. נאכל התבשיל. אם נאכל התבשיל של העירוב קודם כניסת השבת, או קודם שגמר להכין אוכל לשבת, אם לא נשאר שיעור כזית מן התבשיל, אינו יכול לבשל ביו"ט לצורך שבת על סמך העירוב וכאילו שלא עירב (ש"ע ס"ט), ולכן אם משתמשים בביצה, כדאי לרשום עליו מבחוץ שהוא של העירוב, כדי שלא יתערב באחרים ויאכל בטעות ביו"ט, אבל מותר לערבו בתוך ביצים אחרים ולהכינו כסלט ביצים שיאכל בשבת, ולא נחשב שנאבד הביצה (הגרי"י פוסק).

כא. נאכל הפת. אם נאכל רק הפת והתבשיל עוד קיים, מותר לבשל ולאפות (מ"ב סקמ"ו) מאחר שבדיעבד תבשיל גרידא מספיק (כנ"ל אות ט').

זמן קידוש

כב. בכל שבת אפשר לקבל שבת מוקדם לפני זמן כניסת השבת כל שהוא לאחר פלג המנחה (ש"ע סי' רס"ז ס"ב), וכן מותר לקדש קודם הזמן משום שגם בתוספת שבת יש קדושת שבת (מ"ב שם סק"ה), אמנם בליל יום טוב שבועות, כתבו הפוסקים שאין לקדש לפני זמן צאת הכוכבים, י"א שהטעם משום שצריכים דין תמימות לגבי ימי העומר, וכשמקדש לפני צאת הכוכבים הרי זה חסרון בשלימות יום ארבעים ותשע (מג"א ריש סי' תצ"ד), וי"א שהטעם דכתיב "וקראתם בעצם היום הזה (ויקרא כ"ג, כ"א) והרי זה בא למעט זמן תוספת שלא יעשה מקרא קודש אלא בלילה (העמק דבר שם).

זמן ערבית

כג. מעיקר הדין מותר להתפלל ערבית קודם צאת הכוכבים ולהוסיף מן הקודש אל החול, שאין תפילת מעריב סתירה לשלימות היום קודם לענין תמימות, כל שמקפיד לעשות קידוש אחר צאת הכוכבים כנ"ל (משאת בנימין, מג"א הנ"ל, שלי"ה ריש מס' שבועות).

כד. אבל י"א שגם צריכים להקפיד לא להתפלל מעריב של יום טוב לפני צאת הכוכבים (ט"ז ריש סי' תצ"ד, מ"ב סק"א), ולמעשה כך הוא מנהג העולם להמתין לתפילת מעריב עד צאת הכוכבים, ואולי הטעם כדי שלא יבואו המון העם לקדש ולאכול מבעוד יום, לזה תיקנו להתפלל ערבית רק בלילה (ש"ת להורות נתן ח"ז סי' ל"א).

זמן הדלקת נרות

כה. נשים, אע"פ שאינן מצוות על מצות ספירת העומר משום שהוא מצות עשה שהזמן גרמא ודין תמימות אינו נוגע להן ישירות, מ"מ כיון שחג השבועות חל לאחר ספירה של תשעה וארבעים יום, והפוסקים חששו לדין תמימות כל שמקדשים את היום מוקדם, ולכן גם נשים צריכות להקפיד שלא לקדש ולהתפלל לפני זמן הצאת הכוכבים.

כו. כשמברכות שהחיינו. כיום רוב הנשים נוהגות לברך 'שהחיינו' בזמן הדלקת נרות לפי שהיא ברכה על קדושת היום (ערוה"ש סי"ז, ש"ת אג"מ א"ח ח"ד סי' ק"א), וכיון שגם הן צריכות לקדש רק לאחר צאת הכוכבים כנ"ל (ש"ת להורות נתן שם), לכן בחג השבועות יש להן להדליק נרות רק אחר צאת הכוכבים משום שברכת שהחיינו קאי על קדושת היום כקידוש (לוח א"י) אע"פ שבשאר ימים טובים הן מברכות מבעוד יום (פרישה, סוף הקדמה לטור י"ד, ש"ת שבט הלוי ח"ג סי' ס"ט).

כז. כשאין מברכות שהחיינו. נשים שאינן מברכות 'שהחיינו' בשעת הדלקת נרות (מ"ב סי' רס"ג סק"ג, מועדים חזנים ח"ז סי' ק"ז), יכולות להדליק נרות בליל שבועות כפי מנהגן בשאר ימים טובים אף אם הוא מבעוד יום, משום שעצם הדלקת נרות אינו סותר ענין של תמימות (הגרש"א, הליכות שלמה שבועות פ"ב אות ב').

כח. אנשים. וכן אנשים שמדליקים נרות לכבוד יו"ט, יכולים להדליק מבעוד יום מאחר שאינם מברכים 'שהחיינו' בשעת הדלקת נרות אלא כעיקר הדין בשעה שמקדשים על הכוס (מטה אפרים סי' תרכ"ט ס"ג).

זמן קבלת יום טוב

כט. אע"פ שאין מקדשים מבעוד יום או בין השמשות, מכל מקום יכול וראוי לקבל יום טוב מבעוד יום, כי שהזמן של תוספת יום טוב שנובע ממנו דין איסור מלאכה, אינו מהווה סתירה לדין תמימות, ולגבי ספירה עדיין נקרא יום מ"ט לעומר (הגר"נ קרליץ, חוט שני שבת ח"ד קובץ ענינים עמ' שכ"ח).

עניית אמן לנשים בברכת שהחיינו בקידוש

ל. נשים שברכו ברכת שהחיינו בשעת הדלקת נרות, דנו הפוסקים אם יכולות לענות אמן על ברכת שהחיינו ששומעים מבעליהן בשעת קידוש, שהרי מאחר שכבר יצאו בברכת שהחיינו, אולי עניית אמן מהווה הפסק בין ברכת הגפן לטעימת היין (ע"פ השערי תשובה סי' קס"ז סק"א).

לא. י"א שבליל שבועות הוי הפסק ולכן לא יענו אמן על ברכת שהחיינו, כשלא מברכות לעצמן בורא פרי הגפן על היין, ואם ענתה אמן, עליה לחזור ולברך 'בורא פרי הגפן' קודם טעימת היין [בשאר ימים טובים אפשר לאשה לענות אמן על 'שהחיינו', שהרי יש שאר מצוות היום שיכולה לכוון אליהם בקידוש כגון מצה, מרור, סוכה וכדומה שאליהם לא מכוונת בשעת הדלקת נרות, ולא הוי הפסק] (ש"ת שבט הלוי ח"ג סי' ס"ט).

לב. וי"א ששפיר יכולות לענות אמן לברכת בעליהן בברכת שהחיינו, והטעם משום שאע"פ שהיא לא צריכה את ברכת שהחיינו, מ"מ כיון שכלפי המקדש אינו הפסק הרי יש לברכה שייכות לקידוש, ונטפלות הנשים לדינו של המקדש (ש"ת אג"מ א"ח ח"ד סי' כ"א אות ט' וסי' ק"א, הגרש"א, הליכות שלמה פסח פ"ט סכ"ב), ולכן בודאי יש לנשים העונות אמן על מה לסמוך.

הדלקת נרות

לג. כשחל יום טוב בערב שבת, צריכה האשה להדליק נרות שבת מבעוד יום, ועי' לעיל (אות ג') שהותר לכתחילה רק ע"י עירוב תבשילין, ואם לא עשו עירוב תבשילין, בדיעבד יש על מי לסמוך להדליק נרות שבת שרגילה בהן גם בלי עירוב תבשילין (ב"ח סי"א, א"ר סק"ה בשם שיירי כנה"ג).

הדלקת נרות בליל יו"ט שני

לד. יום טוב שני שחל בחול. בשנה רגילה כשחל יום טוב שני לבני חו"ל ביום חול, יש להדליק נרות יום טוב רק אחר צאת הכוכבים שהרי אסור להכין או לעשות מלאכה מראשון לשני, או עכ"פ סמוך לחשיכה (מ"ב סי' תקי"ד סק"ג), ובזמנינו שיש אור דולק של חשמל ואין נהנים מאור הנרות אלא משום כבוד, יש להקפיד לא להדליק נרות יום טוב בליל שני עד אחר צאת הכוכבים (הגרש"א, יו"ט שני כהלכתו פ"א הע' נ"ז).

לה. יום טוב שני שחל בשבת. כשחל יום טוב שני בליל שבת [כמו השנה תשפ"ג] חייבים להדליק הנרות מבעוד יום, שהרי אחר השקיעה כבר אסור להדליק נרות מדין שבת, וצריכים להזכיר לנשים על כך, שמתוך הרגל של הדלקת נרות יום טוב בלילה אחר צאת הכוכבים לפעמים שוכחות שכשחל יום טוב בשבת אסור להדליק בלילה אלא מבעוד יום.

לו. קנס כשעברה והדליקה בשבת. הבאנו בעבר שאלה (גליון 5 אות ד') באשה ששכחה שהוא גם שבת והדליקה נרות יום טוב אחר צאת הכוכבים ל"ע ויצא שחיללה שבת באיסור הבערה. ואחרי ששאלה על כפרה הראויה לה, נתעורר השאלה אם יש לה הקנס שצריכה מאז להוסיף נר (רמ"א סי' רס"ג ס"א), או מאחר שהדליקה, אין לה הקנס. והשבנו, שאכן נקנסת בקנס שאע"פ שלמעשה הדליקה, אבל לא הדליקה בזמן שקבעו חכמים להדליק, דהיינו בין פלג המנחה לתחילת בין השמשות, ועי"ז מקבלת קנס.

נוסח הברכה כשחל יו"ט ושבת

לז. כשחל יו"ט בשבת, מברך 'להדליק נר של שבת ושל יום טוב (מ"ב סי' תקי"ד סקמ"ח).

לח. שכחה של שבת. אם שכחה וברכה רק של יום טוב ולא של שבת, יכולה לברך שוב על אותו נר הדלוק כבר ולומר 'להדליק נר של שבת' שהרי גם בהמשך יש קיום מצוה (מג"א סי' רס"ג סק"א) עכ"פ כל שעדיין לא נכנסה השבת, ועדיף אם קודם שבת יכולה להדליק נר נוסף, שהרי עדיין לא קיבלה עליה השבת בהדלקתה ראשונה, ולברך שוב 'להדליק נר של שבת ושל יום טוב' (ש"ת התעוררות התשובה ח"א סי' ק"ב).

לט. שכחה של יום טוב. אם בירכה 'של שבת' ושכחה להזכיר 'של יום טוב', י"א שאפשר שיצאה ידי חובתה כיון שגם יום טוב איקרי שבת (ש"ת התעוררות התשובה שם, ש"ת מגדנות אליהו ח"א סי' צ"ו).

מ. בן חו"ל המתארח אצל בן א"י. בן חו"ל שמתארח אצל בן א"י, וחל יו"ט שני בשבת [כשנה זו תשפ"ג] שנוסח הברכה לבן א"י הוא רק 'של שבת' ולבן חו"ל הנוסח 'של שבת ושל יום טוב', יכול הבן חו"ל לצאת ע"י הדלקת בן א"י, שגם יו"ט איקרי שבת (הגרש"א, יו"ט שני כהלכתו פ"ח הע' נ"א).

מא. בת א"י הנשואה לבן חו"ל. וכן הדין באופן שאשה מא"י נשואה לבן חו"ל באופן שהוא חוגג יו"ט שני והיא נוהגת כבת א"י גם אחרי נשואיה [עי' מש"כ גליון 61 אות ל"ט, לגבי האופן], אזי כשהיא מדליקה ומברכת אז היא מברכת 'של שבת' והוא יוצא על ידה כנ"ל שגם יו"ט איקרי שבת, ואם הם רוצים, יכול הוא לברך 'של שבת ושל יום טוב' ולהוציאה בברכה (הגרש"א, יו"ט שני כהלכתו פ"ח אות ט') ואז היא תדליק את הנרות כהרגלה.

גליון זה נתרם ע"י לע"ג מרת פרארל ב"ר אהרן שלמה ע"ה וויינבלום מנו"כ פיגוש יארמוט נפטרה א' דר"ח סיון תרע"ח

גליון זה נתרם לז"ג הקדושים שנהרגו על קידוש השם בשנות הזעם, הוצאו מביתם בליל סדר שני של פסח ונהרגו ר"ל ביום ב' דשבועות תש"ד הרח"ח ר' יהודה ב"ר חיים אליעזר נאנו ז"ל וזו מרת שרה ב"ר שמואל קריינער ע"ה מחשובי ס"ח עיר זענטא

עליונים ששו ותחתונים עליו בקבלת תורה הכתובה מסיני כברכת גוט יום טוב ושבת המערכת

לזכות אפרים ישראל בן נעמי רות הביבה מלכה בת נעמי רות לזיוון הגון בקרוב לזכות נעמי רות בת שושנה דבורה גבריאאל שלום בן נעמי רות לרפואה שלמה בקרוב